

Nostra». Спортивні метафори відображають підсвідомі схеми мислення читачів і є прикладами того, як люди звично сприймають суспільно-політичне життя.

У сучасних публіцистичних текстах зустрічаються театральні та музичні концептуальні метафори: *world stage, new overture from Washington; to end presidency on a good note*, через які суспільно-політичне життя осмислюється як театр або концерт.

Група хімічних концептуальних метафор дає змогу по-новому поглянути на суспільно-політичні проблеми: *a new political chemistry; to galvanize coalition*.

Про метафору написано безліч робіт, спроби створення теорій метафори робилися лінгвістами різних напрямків як вітчизняними, так і зарубіжними (Х. Ортега-і-Гассет, М. Блек, Дж. Серль, Дж. Лакофф, М. Джонсон, В.Н. Телія, О.Е. Вошина, Д.М. Колесник, О.І. Глазунова, Г.Н. Складівська та інші.)

Дослідники відмічають, що в газетній лексиці є велика кількість власних назв: назв організацій, закладів, топонімічних назв. А також широко використовуються газетні кліше. Це «готові формули», які або вказують на джерело інформації: *according to well-informed sources*, або є просто політичними штампами: *generation gap; vested interests*.

В обох мовах газетно-інформаційному стилю властива лаконічність. Проте в англійських текстах ця вимога дотримується строгіше, ніж в українській. Тому в англо-українських перекладах нерідко доводиться вибрати більш просторовий варіант:

According to W.H.O. statistics, heart diseases were the No. 1 killer.

Згідно з даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, перше місце серед усіх причин смертності зайняли серцеві захворювання.

Ознайомившись із основними вимогами до перекладу метафор, можна запропонувати наступні способи передачі метафори із англійської мови на українську:

1) спосіб повної відповідності образу. Наприклад: *shade of doubt* – тинь сумніє, *grain of truth* – зерно істини, *political front* – політичний фронт.

2) спосіб часткової відповідності образу. Такий спосіб передає той же загальний ефект, але іншими образами: *a sea of poverty* – океан бідності, *flood of customers* – наплив клієнтів, *bring to light* – вивести на чисту воду.

3) описовий спосіб. Наприклад: *have one's head in the cloud* – бути неуважним, літати думками поза хмарами, *to give smb the wind* – відшити когось, *asylum shopping* – пошук країни притулку.

4) спосіб перекладу метафор, який полягає у використанні засобів порівняння. Наприклад: *star-bright* – яскравий як зоря.

5) переклад метафор, що здійснюється шляхом калькування, дослівного перекладу. Наприклад: *frozen assets* – заморожені активи, *ecological footprint* – екологічний слід.

6) спосіб антонімічного перекладу. Наприклад: *anti-spat filter* – фільтр спаму.

Отже, переклад метафор передбачає використання різних видів семантичних, граматичних, лексичних та стилістичних трансформацій для адекватної передачі образу. Метафора здатна поєднувати в собі абстрактне й конкретне, тобто логічні сутності різних порядків, і синтезувати такого роду відомості в нові концепти, може розглядатися як механізм, що приводить у дію і пізнавальні процеси, і емпіричний досвід, і культурне надбання колективу, і його мовну компетенцію, щоб відобразити у мовній формі почуттєво не сприймані об'єкти й унаочнити невидиму картину світу – створити його мовну картину, яка сприймається за рахунок вербально образних асоціацій тих слів і виразів, що її складають. Вона є важливим стилістичним тропом, який сприяє образності тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н.Д. Метафора і дискурс // Теорія метафори. – М., 1990. – 512 с.
2. Банин В.А. Особенности функционирования субстантивной метафоры в процессе коммуникации // Вопросы лингвистики и методики преподавания иностранных языков. – Курск, 1996. – С. 137-142.
3. Бессарабова Н.Д. Метафора як мовне явище // Значення та смисл слова. М., 1987. – 158 с.
4. Глазунова О.И. Логика метафорических преобразований. – СПб., 2000. – 190 с.
5. Казакова Т.А. Практические основы перевода. – Издательство Союз, 2001. – 320 с.
6. Каплан А.Л. Актуальные вопросы теории и практики метафоры // Стилистика художественной речи: Сб. науч. трудов. – Л. Изд-во госуд. пед. института им. А.И. Герцена, 1986. – С. 54-73.
7. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: граматичні труднощі, лекс., термінолог. та жанрово-стиліст. проблеми. – Вінниця: Нова книга, 2002. – 564 с.
8. Backman G. Meaning of Metaphor. – Upsula, 1991. – 105 p.

Кобильник М.

Науковий керівник – доц. Олійник Т.С.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ

Політична діяльність відіграє важливу роль в житті суспільства. Від певної політичної позиції або ситуації залежить місце країни на міжнародній арені, її взаємини з іншими державами та роль в діяльності світової спільноти. Проте важливу роль у визначенні іміджу країни грає спосіб її презентації політичними лідерами даної держави.

Актуальність теми полягає у з'ясуванні особливостей перекладу творів публіцистичного стилю. Розв'язанні питань, що стосуються адекватності та засобів за допомогою яких промова політичних лідерів передається з англійської на українську мову.

Мета полягає в дослідженні перекладів англійських політичних промов.

Об'єкт дослідження – політичний дискурс, а **предмет** – особливості перекладу, теоретичні підходи, які стосуються перекладу текстів політичних дискурсів з англійської мови на українську.

Сучасні лінгвістичні дослідження спрямовані на вивчення різних типів дискурсу з комунікативно-прагматичної точки зору, що передбачає розгляд мови не лише як засобу спілкування та передачі інформації, але й як механізму впливу на формування та зміну поглядів на певну ситуацію, що, у свою чергу, визначає поведінку індивідів та суспільних груп [7].

Суспільне призначення політичного дискурсу полягає в тому, щоб вселити необхідність політично правильних дій або оцінок громадянам певної країни. Інакше кажучи, мета політичного дискурсу – не описати, а переконати, спонукавши адресата обґрунтувати переконання і перейти до дії. Мова політика (за деякими виключеннями) оперує певними символами (демократія, закон тощо), а її успіх зумовлюється тим, наскільки ці символи співзвучні масовій свідомості: політик повинен уміти торкнутися потрібної струни в цій свідомості; вислови політика повинні викликати підтримку адресатів, споживачів політичного дискурсу [2, с. 146]. Для цього політики наводять аргументи і факти, вдаються до різних методів переконання. Для того, щоб зрозуміти наскільки важливою є роль аргументації у політичному дискурсі, варто спочатку розглянути що таке аргументація.

Основним для даної роботи визначенням поняття аргументації є визначення запропоноване А.А.Івіним. А.А.Івін визначає аргументацію як мовленнєву дію, що включає систему тверджень, призначених для переконання аудиторії у правильності якоїсь думки. Вона звернена насамперед до розуму людини, яка здатна, подумавши, прийняти або спростувати цю думку [3, с. 271].

У наш час більше, ніж будь-коли в політиці, мова використовується не тільки як інструмент формування і вираження думки, але і як спосіб її приховування. В умовах зростаючої ролі політики і переговорного процесу в світі дедалі міцнішим стає усвідомлення того факту, що політичний дискурс – проблема не тільки політична, а й лінгвістична, й культурна. Труднощі при перекладі текстів політичного дискурсу часто пов'язані з тим, що межі між деякими типами політичних текстів не завжди чітко визначаються в наукових дослідженнях. Політичні промови відносяться до тих політичних текстів, які часто піддаються перекладу [6].

Оскільки політичні тексти створюються, як правило, для носіїв певної культури, то при перекладі їх іншою мовою перекладач стикається з низкою додаткових проблем. Перекласти – означає висловити вірно і повністю засобами однієї мови те, що вже виражене раніше засобами іншої мови. У правильності і повноті передачі полягає власне відмінність перекладу від переказу чи скороченого викладу, від будь-якого виду так званих адаптацій [8, с. 15]. Тому зрозуміло, що можливість правильно передати позначення речей, про які йдеться в оригіналі, і образів, які з ними пов'язані, передбачає наявність певних знань про дійсність, зображену в тексті оригіналу (незалежно від того, чи ці знання надбані шляхом прямого знайомства з нею, чи взяті з книг або інших джерел) [8, с. 99]. Йдеться про фонові знання, тобто про сукупність уявлень про те, що складає реальне тло, на якому розгортається картина життя іншої країни, іншого народу [5].

У сучасних процесах міжкультурної комунікації перекладу відведена вагома роль, причому дедалі частіше переклад розуміється як механізм репрезентації інших культур. Перекладач не просто передає одиницю мови оригіналу за допомогою одиниці мови перекладу, насправді він передає функцію вихідної одиниці мови, одиницею мови перекладу, яка виконує аналогічну функцію [9, с. 45].

Процес перекладу, як би швидко він не здійснювався в окремих сприятливих або просто нескладних випадках, розпадається на два моменти. Аби перекласти, необхідно, передусім, все зрозуміти, чітко усвідомити те, що перекладається, проаналізувати (якщо оригінал викликає ті чи інші труднощі), критично оцінити його. Далі варто вибрати відповідні засоби вираження в мові перекладу. Якщо перекладач працює свідомо, а не механічно, то він зацікавлений у певному виборі мовних засобів. Власне завдання – об'єктивно відобразити оригінал – спричиняє відбір відповідних засобів мови перекладу, необхідних для вірного тлумачення оригіналу [8, с. 18]. Перекладений дискурс повинен так само впливати на іншомовного адресата, як і оригінал – на свого. Для політичної аргументації важливі моральні та етнічні цінності, пов'язані з особливостями національного менталітету й темпераменту [4].

Аргументація в політичному дискурсі базується на раціональних фактах та на емоційних аргументах. Це пояснюється тим, що мовні одиниці, які виражають раціональні факти зазвичай вживаються в прямому значенні (іноді навіть є моносемантичними): *John McCain proposes \$200 billion in new tax breaks for corporate America, \$1 billion alone for just eight of the largest companies, but no relief for 100 million American families* (Дж.Біден) – *Джон МакКейн пропонує знизити податки американських корпорацій на 200 мільярдів доларів і на 1 мільярд – восьми найбільших компаній, але не пропонує жодних знижок для 100 мільйонів американських родин*. Як бачимо з цього прикладу, при перекладі не виникло значних проблем. Так, звичайно, при перекладі речення зазнало змін (ці зміни пов'язані з нормами мови перекладу), але це зміни у структурі самого речення. Як уже зазначалося, у передвиборних політичних промовах, які були обрані для аналізу, емоційні аргументи виражалися за допомогою: емоційно забарвленої лексики, стилістичних тропів (метафори, епітети тощо), стилістичних фігур (різнопланові повтори), фразеологічних одиниць та за допомогою розмовної лексики. Ці елементи відносяться до категорії лексичних проблем перекладу.

Під час вирішення лексичних проблем перекладу варто пам'ятати про еквівалентність перекладу. Існує три типи еквівалентності перекладу [1, с. 103]:

1. формальна еквівалентність – подібні зміст, структура та семантичні компоненти речення [1, с. 103]: *John McCain was wrong* (Дж.Біден) – *Джон МакКейн був неправий*;

2. часткова еквівалентність – невідповідність може бути на лексичному, граматичному чи стилістичному рівнях. Прагматична еквівалентність досягається лише за умов врахування екстралінгвістичного контексту та фонових знань перекладача [1, с. 103]: *Millions of Americans have been knocked down* (Дж.Біден) – *Мільйони американців просто збиті з ніг*;

3. ситуативна еквівалентність – одне і те саме явище у мові оригіналу та у мові перекладу описується з різних точок зору через неспівпадіння мовних картин світу. На цьому рівні під час передачі змісту і смислу повідомлення форма вираження не зберігається взагалі [1, с. 104]: *something is out of kilter* (С.макКіні) – *щось пішло не в те русло*.

Отже, з огляду на вищезазначену інформацію, можна зробити висновок, що у передвибірних політичних промовах аргументація виражається логічними фактами та емоційними аргументами. Переклад фактажу не викликає значних труднощів, адже виражається мовними одиницями у прямому значенні та не містить емотивного навантаження. Труднощі перекладу виникають у результаті прагнення перекладача зберегти стилістичну та прагматичну еквівалентність лексем мови оригіналу у мові перекладу. Багато проблем виникає при перекладі емоційно-забарвленої лексики, стилістичних тропів (наприклад метафор), фразеологічних одиниць, стилістичних фігур тощо. Збереження сили емоційних аргументів залежить від знань та умінь перекладача відтворювати значення цих одиниць мови оригіналу у мові перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л. С. Бархударов.– М.: "Международные отношения", 1985. – 240 с.
2. Ващук Т. Н. Политический дискурс как объект лингвистического исследования [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/1720/1/43.pdf>
3. Ивин А. А. Логика. Учебник для гуманитарных факультетов / А. А. Ивин.– М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 271–285 с.
4. Калішук Д. М. лінгвокультурні особливості перекладу політичного дискурсу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2006/11\(95\)1/29_Kalishuk.pdf](http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2006/11(95)1/29_Kalishuk.pdf)
5. Сковородников А. П. О необходимости разграничения понятий «риторический прием», «стилистическая фигура», «речевая тактика», «речевой жанр» в практике терминологической лексикографии / А. П. Сковородников // Риторика. Лингвистика: сб. статей.– Смоленск: СГПУ, 2004. – С. 5–14.
6. Соловей А. С. Политические выступления: типологический и переводческий аспекты [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2007/1\(102_2\)/37_Solovey.pdf](http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2007/1(102_2)/37_Solovey.pdf)
7. Тхоровська С. В. Стратегії політичного дискурсу. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2007/1\(102_2\)/10_Thorovska.pdf](http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2007/1(102_2)/10_Thorovska.pdf)
8. Федоров А. В. Основы общей теории перевода / Федоров А. В.– М.: 2002. – 416 с.
9. Фесенко Т. А. Концептуальные основы перевода / Т. А. Фесенко.– Тамбов: ТГУ, 2001. – 124 с.

Кляштофорська Н.

Науковий керівник – Панченко В.В.

БРИТАНСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У наші дні країни та континенти стають все ближчими один до одного. Вони мають можливість спілкуватися між собою через транспортні маршрути, радіо, супутниковий зв'язок та Інтернет. Змінилося також і ставлення до іноземних мов. Нині знання мов є не лише показником гарної освіти, але й необхідністю. Зазвичай під час вивчення іноземних мов до уваги беруться лише деякі стандарти. Розмовна мова значно відрізняється від літературної та письмової. Вона ж має бути засобом спілкування, а не бар'єром. Саме для полегшення комунікації необхідно вивчати розмовні стандарти в іноземній мові [5; с. 31].

Сленг є невід'ємною частиною будь-якої іноземної мови. І загальновідомо, що з усіх верств населення молодь найбільше підпадає під вплив новизни. Молоді люди використовують велику кількість сленгізмів, які миттєво стають популярними і серед старших за віком людей. Незвичайні висловлювання, сарказм, іронія – головні показники сленгу будь-якої мови. Сленгізми становлять постійне словотворення, основу якого становить принцип мовної гри. Для молоді є важливим не лише, « що сказати», але і «як сказати», щоб бути цікавим співрозмовником.

Тема дослідження – поняття та аспекти британського молодіжного сленгу, особливості його відтворення українською мовою.

Мета дослідження – дослідити особливості британського молодіжного сленгу, характеристика деяких його особливостей, а також переклад.

У наш час важливо бути обізнаним не лише у літературній мові, але й у неформальних одиницях, таких як сленг. Він являє собою одну з актуальних і суперечливих тем сучасної лексикології. Також існує необхідність розробки певних рекомендацій для його перекладу з англійської українською, враховуючи різні аспекти. Саме це і визначає актуальність дослідження.